

Medezeggenschapsraad, werkwijze en bevoegdheden

In het primair onderwijs is de medezeggenschap van personeelsleden en ouders op het schoolbeleid geregeld door de Wet Medezeggenschap Onderwijs. Op deze pagina's vindt u informatie over de volgende onderwerpen.

De AVS kan schoolleiders en besturen begeleiden o.m. bij beter werken met de MR, invoeren van een GMR, nieuwe onderlinge verhoudingen en bevoegdheden (reglement) en vergadertechnieken.

Inleiding op de WMO

De Wet Medezeggenschap Onderwijs (WMO 1992) regelt de medezeggenschap van personeelsleden en ouders (en in het voortgezet onderwijs leerlingen). Deze vorm van gezamenlijke zeggenschap van werknemers en klanten van een instelling is uniek voor het onderwijs. In andere sectoren geldt de Wet op de Ondernemingsraad (WOR) met soms een aparte cliëntenraad. In 2001 stelden de bewindslieden van Onderwijs voor om de WOR in te voeren in het voortgezet onderwijs en het beroepsonderwijs. Voor het primair onderwijs vond men de WMO wel goed. In de begroting 2003 en de onderwijsbeleidsbrief van het kabinet-Balkenende werd dit standpunt overgenomen.

De meningen onder schoolleiders zijn verdeeld, maar een meerderheid is voorstander van een Ondernemingsraad op bestuursniveau. Daarnaast moet dan de medezeggenschap van ouders in de school versterkt worden op inhoudelijke zaken, maar verdwijnt hun invloed op de bedrijfsvoering en het personeelsbeleid. Dit standpunt wordt uitgedragen door de AVS. Ook als de WOR er niet komt moet het knelpunt opgelost worden dat de WMO geen antwoord biedt voor verplichte bovenschoolse 'checks and balances' en voor bovenbestuurlijke samenwerkingsverbanden (wsns, expertisecentra).

Op deze pagina's vindt u de belangrijkste informatie over de WMO.

Verplichting tot MR

De medezeggenschapsraad (MR) is het wettelijke orgaan voor inspraak en medebestuur in het onderwijs. Elke school moet een MR hebben. De Wet Medezeggenschap Onderwijs regelt de samenstelling, taken en bevoegdheden van de raad. Het eigen MR-reglement stelt nadere regels. Het bevoegd gezag moet er ook bij weinig animo voor zorgen, dat de MR bemenst wordt. Ontheffing van de verplichting om een MR te hebben is alleen mogelijk op basis van gronden van levensbeschouwelijke of godsdienstige aard. Er zijn maar weinig scholen met ontheffing in Nederland.

Bevoegdheden MR

De MR mag met het bevoegd gezag alle onderwerpen bespreken die de school betreffen. De raad heeft daarbij recht op alle informatie die voor het uitoefenen van zijn taken nodig is. De raad spreekt zowel voor ouders, personeel als leerlingen. De raad heeft als taak om een klimaat van openheid, openbaarheid en onderling overleg te scheppen en in stand te houden. Voor zeer veel besluiten heeft het schoolbestuur advies of zelfs instemming van de medezeggenschapsraad nodig, alvorens de besluiten wettig kunnen worden uitgevoerd. Minimaal 2 keer per jaar moet het bestuur de raad in de gelegenheid stellen om met het bestuur de algemene gang van zaken binnen de school te bespreken.

Samenstelling MR

De MR bestaat doorgaans uit de geledingen ouders en personeelsleden (de helft). In het voortgezet onderwijs vormen de 2 geledingen leerlingen en ouders samen de helft. Het aantal zetels wordt beperkt door de schoolgrootte.

<250 leerlingen	maximaal 6 zetels
250-750 leerlingen	maximaal 10 zetels
750-1250 leerlingen	maximaal 14 zetels

Gemeenschappelijke MR

De Wet Medezeggenschap Onderwijs stamt uit 1992. Hij regelt de inspraak op schoolniveau. Veel beslissingen, met name over personeelsbeleid, Weer Samen Naar School en lokaal onderwijsbeleid, worden echter op bestuursniveau genomen. Om niet met alle MR-en apart over schooloverstijgende zaken te hoeven praten, is daarom een Gemeenschappelijke MR nodig (GMR). Zie de betreffende pagina als u over de oprichting of het reglement van een GMR meer wilt weten.

De algemene taken van de MR

- Het bevorderen van openheid, openbaarheid en onderling overleg;
- Het waken tegen discriminatie op welke grond dan ook;
- Het bevorderen van gelijke behandeling van mannen en vrouwen, en de inschakeling gehandicapten en allochtone werknemers in de school.

Ook het bevorderen van de veiligheid, de gezondheid en het welzijn van ieder die zich in de school bevindt, is voor de MR ingevolge de Arbeidsomstandighedenwet een belangrijke taak.

Informatierecht

Jaarlijks moet het bestuur de raad schriftelijk informeren over het beleid dat het afgelopen jaar is gevoerd, de samenstelling van het bestuur, en de beleidsvoornemens van het komend jaar op het gebied van financiën, organisatie en onderwijs. Het bevoegd gezag en de raad komen met elkaar bijeen, als daarom onder opgave van redenen wordt verzocht door het bevoegd gezag, de raad of een geleding van de raad.

Het bestuur moet de raad tijdig inlichten over belangrijke voorgenomen beslissingen en verstrekt de raad op zijn verzoek de gevraagde informatie. De WMO kent aan de MR een algemeen informatierecht toe. Dat betekent dat het bevoegd gezag verplicht is om binnen 3 maanden, op een informatieverzoek van de MR over aangelegenheden die in de WMO staan, te antwoorden. Is er sprake van een fusie- of reorganisatievoornemen, dan moet het bevoegd gezag de MR daarover onverwijld informeren. Is daarvoor vertrouwelijkheid noodzakelijk, dan kan het bevoegd gezag (met redenen omkleed) aangeven dat de leden van de raad over een bepaald onderwerp en voor een afgebakende termijn geheimhouding moeten betrachten. Openbaarheid, openheid en onderling overleg zijn de regel; geheimhouding is echt een (tijdelijke) uitzondering.

Instemmingsrecht

De MR kan ook zelf zaken op de agenda plaatsen en ongevraagd standpunten innemen, voorstellen doen of zaken adviseren aan het bestuur. Het bestuur moet de gehele MR om instemming met het voorgenomen beleid of een wijziging van het beleid vragen als het gaat om de volgende onderwerpen:

- verandering onderwijskundige doelstellingen;
- schoolplan, zorgplan, leerplan, toetsreglementen;
- schoolreglement, gedragsregels;
- schoolgids;
- beleid inzake ouderparticipatie;
- arbobeleid: veiligheid, gezondheid en welzijn;
- afwijking van de WMO en wijziging van het MR-reglement.

Instemmingsgeschil

Stemt de raad niet met het voorstel in, dan kan het bestuur het beleid niet uitvoeren. Het moet zijn beleid zo wijzigen dat de MR er wel mee akkoord gaat, of het moet het geschil dat is ontstaan voorleggen aan de geschillencommissie. Laat het bestuur er niets meer over horen, dan kan de raad er na 3 maanden van uitgaan dat het voorstel is vervallen.

Adviesrecht

Daarnaast zijn er vele onderwerpen waarop het bestuur advies aan de totale MR moet vragen. Het gaat dan ondermeer om de grondslag van de school (van kleur verschieten), fuseren, de jaarlijkse

begroting, samenwerking met andere scholen of instellingen, de aanstelling of het ontslag van de schoolleiding, de taakverdeling van de schoolleiding, het directiestatuut, het stagebeleid, de vakantieregeling en het beleid voor onderhoud en huisvesting.

Adviesgeschil

Bij een negatief advies van de raad wordt de uitvoering van het besluit 6 weken opgeschort (tenzij de raad het wel best vindt dat het toch wordt uitgevoerd). In die 6 weken kan de MR besluiten of hij het geschil wil voorleggen aan de geschillencommissie. Gebeurt dit niet, dan kan het bestuur het besluit wel uitvoeren - dit dus in tegenstelling tot de situatie bij een instemmingsgeschil.

Instemmingsrecht personeelsgeleding

Als vuistregel kunnen we stellen dat de personeelsgeleding instemmingsrecht heeft bij alle zaken die direct over personeelsbeleid of arbeidsvoorwaarden gaan, zoals het formatiebeleid, de werktijden, nascholing, werkoverleg, verlof, promotiebeleid, taakbeleid, nieuwe functies, beoordelingen.

Ook voor de gevolgen voor het personeel van grote besluiten als fusies, samenwerking met anderen en verandering van het financieel beleid geldt dit instemmingsrecht.

Als één geleding instemmingsrecht heeft, dan heeft de andere geleding adviesrecht.

Instemmingsrecht oudergeleding

De ouders(/leerlingen) geleding heeft onder meer instemmingsrecht over sponsoring, het beleid ten aanzien van de leerlingvoorzieningen, de hoogte en besteding van de vrijwillige ouderbijdrage en de klachtenregeling. In deze gevallen heeft de personeelsgeleding adviesrecht.

De precieze bevoegdheden vindt u in artikel 5 t/m 10 van de WMO.

Schoolleider met mandaat bestuur

Het bestuur zal vaak afwezig zijn bij de vergaderingen van de medezeggenschapsraad. De MR vergadert dan zelfstandig. Het bevoegd gezag kan, na overleg met de schoolleiding, een lid van de schoolleiding opdragen de besprekingen dan wel bepaalde besprekingen namens hem te voeren. Op verzoek van dit lid van de schoolleiding of op verzoek van de raad kan het bevoegd gezag dit lid ontheffen van de taak om een bespreking namens het bevoegd gezag te voeren.

Schoolleider geen lid van MR

Als een schoolleider wel eens optreedt als woordvoerder van het bestuur richting MR of richting het decentraal georganiseerd overleg, is het wettelijk onmogelijk dat hij ook lid is van de raad. De AVS adviseert directeuren om hoe dan ook geen zitting te nemen in de medezeggenschapsraad. In veel situaties is het eerder wenselijk dat de directeur meer op de stoel van het bestuur kan zitten. Bijvoorbeeld bij de uitvoering van personeelsbeleid of bij onderwijsinhoudelijke keuzes. Meestal voert de directeur dan ook de besprekingen met de MR in opdracht van het bestuur. Maar soms kan dat onwenselijk zijn. Het is erg belangrijk dat uit het directiestatuut en eventueel uit de bijlage van het MR-reglement zonneklaar blijkt, in welk geval de schoolleiding wel, en in welk geval zij niet namens het bevoegd gezag moet optreden.

Altijd adviseur, maar niet altijd bevoegd

De AVS ervaart dat de schoolleiding regelmatig klem kan komen te zitten tussen haar bestuur en de medezeggenschapsraad. Het klemt gewoon dat de dagelijkse leidinggevende als enige geen formele invloed op de besluitvorming kan uitoefenen, terwijl doorgaans iedereen erg leunt op zijn / haar advies. Een conflict tussen team en directie kan erg nadelig uitpakken voor de directie als het bestuur niet achter de schoolleiding staat. Mede om deze reden pleit de AVS in het landelijk overleg voor meer formele bevoegdheden en een duidelijker positie van de schoolleiding ten opzichte van bestuur en medezeggenschapsraad. Maak altijd duidelijk uit welke positie u spreekt: als adviseur van de raad, of als mandataris namens het bevoegd gezag.